

De Vlaamse sectorconvenants in cijfers

In deze bijdrage wordt een beknopt overzicht gegeven van de mogelijkheden die er sinds kort zijn om statistieken van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) in te delen volgens sectorconvenant. Een opsplitsing van de loontrekkenden volgens paritair comité waar zij onder vallen is hierbij het vertrekpunt. Met deze nieuwe benadering van een sectorale indeling is het mogelijk om een eenduidiger beeld te schetsen van de werknemers die onder een bepaalde sectorconvenant vallen. Tot voorheen was dit niet steeds mogelijk en werd een sectorindeling uitsluitend gebaseerd op bijvoorbeeld de NACE-indeling. In dit artikel wordt deze nieuwe werkwijze nader toegelicht. Daarnaast wordt vanuit de optiek van de paritaire comités en de sectorconvenants ook reeds een evolutie gegeven van het aantal loontrekkenden in 2003 en 2004, en worden de belangrijkste kenmerken van de loontrekkenden per sectorconvenant in kaart gebracht (statuut, geslacht, leeftijd en arbeidsregime). De cijfergegevens die in dit artikel worden besproken, zijn tevens beschikbaar via de website van het Steunpunt WAV (www.steunpuntwav.be).

Naar een nieuwe benadering van sectorale arbeidsmarkt cijfers

Met het afsluiten van de sectorconvenants verbinden de Vlaamse sectorale sociale partners en de Vlaamse regering zich ertoe om engagementen te nemen op verschillende domeinen van het Vlaamse arbeidsmarktbeleid (samenwerking onderwijs-arbeidsmarkt, opleidings- en competentiebeleid, diversiteit, mobiliteit en herstructureringsbeleid). Met een 25-tal verschillende sectoren zijn reeds convenants afgesloten. Voor de concrete vertaling van deze engagementen naar de gepaste maatregelen

in de sectoren, is het vaak aangewezen om een duidelijk cijfermatig zicht te hebben op de sectorale arbeidsmarkten.

Tot voorheen was het echter vaak moeilijk om een eenduidig beeld te krijgen van de loontrekkende tewerkstelling binnen de sectoren zoals ze worden afgebakend via de sectorconvenants. De sectorale afbakening in de statistieken van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) – als belangrijke administratieve bron om de loontrekkenden naar sector in kaart te brengen – liet een dergelijke afbakening immers niet toe. De sectoren werden tot op heden enkel opgesplitst volgens NACE-code en er was slechts een benaderende opsplitsing van het paritair comité waartoe de werknemers behoren, die niet accuraat genoeg was om gedetailleerde analyses toe te laten. Met de invoering van de Multifunctionele Aangifte (DMFA) bij de RSZ werden nieuwe en betere mogelijkheden

gecreëerd om bijkomende kenmerken van de loontrekkenden in de RSZ-statistieken te integreren. Een daarvan is de indeling naar paritair comité. Omdat de sectorconvenants worden afgesloten per paritair comité (of combinatie van meerdere paritaire comités) is net deze laatste invalshoek cruciaal om een beeld te kunnen krijgen van het aantal loontrekkenden dat onder een bepaalde sectorconvenant valt. In de cijfers die hier worden besproken zullen de RSZ-cijfers van de loontrekkenden dan ook worden ingedeeld volgens sectorconvenant.¹

Indeling van sectorale cijfers op basis van de sectorconvenants

In de benadering van de sectorconvenants zal het paritair comité waar de werknemer toe behoort worden gebruikt als afbakeningscriterium. In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de sectoren met een sectorconvenant en de bijhorende paritaire comités. Hierbij kunnen alvast enkele zaken worden opgemerkt:

- Bepaalde sectoren omvatten één paritair (sub)-comité: een voor arbeiders (dit zijn de paritaire comités beginnend met een 1) of een voor bedienden (beginnend met een 2) of een gemengd voor zowel arbeiders als bedienden (beginnend met een 3).
- Andere sectoren omvatten meerdere paritaire comités (of subcomités). Hierbij kan het gaan

over meerdere (sub)comités voor eenzelfde statuut (arbeiders of bedienden) of over meerdere comités voor verschillende statuten.

Voor vier sectorconvenants was een indeling naar paritair comité echter niet mogelijk. Voor het *goederenvervoer*, het *personenvervoer* en de *montage-sector* was dit onmogelijk omdat deze sectorconvenants verbonden zijn aan een of meerdere paritaire subcomités die niet afzonderlijk konden worden afgebakend in de databestanden. Voor deze sectoren hebben we dan ook terug een beroep moeten doen op de NACE-indeling of de werkgeverskengetallen. Bij de *social profit* moest daarnaast gebruik gemaakt worden van een afbakening met zowel paritaire comités als NACE-codes. Dit laatste diende te gebeuren om een aantal NACE-sectoren uit de openbare sector, die ook tot de social profit

Tabel 1.

Overzicht sectorconvenants met bijhorende paritaire (sub)comités²

Sectorconvenant	Paritair Comité(s) of kengetal(len)/NACE-code(s) (wanneer indeling volgens paritair comité niet beschikbaar is)
Auto & aanverwante sectoren	112, 149.02, 149.04
Bedienden	218
Binnenscheepvaart	139
Bouw	124
Chemie	116, 207
Elektriciens	149.01
Goederenvervoer	083 (werkgeverskengetal)
Grafische sector	130
Groensectoren	132, 144, 145
Horeca	302
Hout	125.01, 125.02, 125.03, 126
Internationale handel	226
Kappers & schoonheidszorgen	314
Metaal	111, 209
Montage	45.500 + 28.110 (NACE-codes)
Personenvervoer	068 + 085 (werkgeverskengetallen)
Social profit	304, 305.01, 305.02, 318, 319, 327, 329 + openbare sector: NACE-codes 85.1, 85.2 en 85.3 uit PC 999 (zonder RSZPPO)
Textiel	120, 214
Uitzendsector	322
Vermakelijkheidsbedrijf	304
Visserij	143
Vlaamse kusthavens	301.04, 301.05, 301.06
Voeding	118, 220

Tabel 2.

Loontrekkenden naar NACE-sector binnen enkele sectorconvenants (Vlaams Gewest; 30 juni 2004)

Chemie		Aantal	%
24	Chemische nijverheid	45 622	55,4
25	Rubber- en kunststofnijverheid	14 964	18,2
51	Groothandel en handelsbemiddeling, exclusief de handel in auto's en motorrijwielen	11 730	14,3
74	Overige zakelijke dienstverlening	3 111	3,8
34	Vervaardiging en assemblage van auto's, aanhangwagens en opleggers	1 124	1,4
23	Vervaardiging van cokes, geraffineerde aardolieproducten en splijt- en kweekstoffen	915	1,1
73	Speur- en ontwikkelingswerk	979	1,2
52	Kleinhandel, exclusief auto's en motorrijwielen; reparatie van consumentenartikelen	778	0,9
90	Afvalwater- en afvalverzameling; straatreiniging	527	0,6
26	Vervaardiging van overige niet-metaalhoudende minerale producten	405	0,5
36	Vervaardiging van meubels; overige industrie	290	0,4
37	Recuperatie van recyclebaar afval	298	0,4
50	Verkoop en reparatie van auto's en motorrijwielen; kleinhandel in motorbrandstoffen	297	0,4
63	Vervoerondersteunende activiteiten	353	0,4
	Andere	912	1,1
	Totaal	82 305	100,0
Metaal		Aantal	%
34	Vervaardiging en assemblage van auto's, aanhangwagens en opleggers	41 479	26,1
28	Vervaardiging van producten van metaal	38 314	24,1
29	Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen	24 453	15,4
31	Vervaardiging van elektrische machines en apparaten	14 456	9,1
32	Vervaardiging van audio-, video- en telecommunicatieapparatuur	10 836	6,8
27	Metallurgie	6 486	4,1
35	Vervaardiging van overige transportmiddelen	3 211	2,0
45	Bouwnijverheid	3 069	1,9
25	Rubber- en kunststofnijverheid	2 633	1,7
74	Overige zakelijke dienstverlening	2 821	1,8
36	Vervaardiging van meubels; overige industrie	2 487	1,6
33	Vervaardiging medische apparatuur, precisie- en optische instrumenten en uurwerken	2 380	1,5
51	Groothandel en handelsbemiddeling, exclusief de handel in auto's en motorrijwielen	1 901	1,2
19	Leernijverheid en vervaardiging van schoeisel	846	0,5
64	Post en telecommunicatie	588	0,4
72	Informatica en aanverwante activiteiten	661	0,4
	Andere	2 053	1,3
	Totaal	158 674	100,0
Horeca		Aantal	%
55	Hotels en restaurants	58 723	94,0
92	Recreatie, cultuur en sport	1 834	2,9
52	Kleinhandel, exclusief auto's en motorrijwielen; reparatie van consumentenartikelen	624	1,0
91	Diverse verenigingen	248	0,4
93	Overige diensten	206	0,3
85	Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	192	0,3

15	Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	158	0,3
	Andere	518	0,8
	Totaal	62 503	100,0
Voeding		Aantal	%
15	Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	54 557	93,7
51	Groothandel en handelsbemiddeling, exclusief de handel in auto's en motorrijwielen	1 340	2,3
74	Overige zakelijke dienstverlening	1 064	1,8
24	Chemische nijverheid	529	0,9
63	Vervoerondersteunende activiteiten	337	0,6
	Andere	382	0,7
	Totaal	58 209	100,0

Bron: RSZ, DMFA (Bewerking Steunpunt WAV)

behoren – maar die niet onder een paritair comité vallen – uit de restgroep van onbepaalde paritaire comités (PC 999) te filteren.

Door te vertrekken van het paritaire comité als uitgangspunt om sectoren in te delen, bekomt men een heel ander beeld dan wanneer sectoren worden afgebakend volgens NACE-sector. Zo blijkt dat binnen sommige sectorconvenants – bijvoorbeeld bij de bedienden, de chemie of de metaal – de loontrekkenden actief zijn in een brede waaier van NACE-sectoren. In andere sectorconvenants – zoals onder meer de social profit, de horeca, de voeding of de grafische sector – is de overgrote meerderheid van de werknemers aan de slag in één bepaalde NACE-sector. Het voordeel van deze nieuwe indelingswijze is dat per paritair comité – of combinatie van paritaire comités – een overzicht kan worden gegeven van de NACE-sectoren die er onder vallen. Voorheen kon een sectorafbakening enkel worden bekomen door verschillende NACE-codes met elkaar te combineren. In tabel 2 wordt dit verder geïllustreerd aan de hand van enkele sectorconvenants of paritaire comités, en hun indeling volgens NACE-sector.³

Evolutie van het aantal loontrekkenden tussen 2003 en 2004

Gezien we beschikken over de RSZ-statistieken naar paritair comité voor de jaren 2003 en 2004, is

het mogelijk om voor die jaren een evolutie te schetsen van het aantal loontrekkenden volgens sector(convenant) (zie tabel 3).

Voor de gehele loontrekkende tewerkstelling over alle sectoren – dus ook de sectoren zonder sectorconvenant – beliep de groei tussen het tweede kwartaal van 2003 en 2004 1,1%. In absolute aantallen betekent dit een groei van 21 998 loontrekkenden.

De belangrijkste *groei* op sectoraal niveau viel te noteren in de uitzendsector. Deze sector kende een stijging van 7 973 loontrekkenden tussen 2003 en 2004, wat neerkomt op een procentuele groei van 14,6%. Zowel in absolute aantallen als procentueel gezien is de uitzendsector hiermee de grootste stijger. Daarna volgen de sectoren van het personenvervoer (+7,6%), de binnenscheepvaart (+6,2%) en de social profit (+4,6%). De grootste relatieve *daling* van het aantal loontrekkenden werd opgetekend in de eerder kleine sector van de visserij. Hier daalde het aantal loontrekkenden procentueel gezien met 4,8%. Ook in de textiel (-4,3%), de houtsector (-3,8%) en de metaalsector (-3,2%) werd een aanzienlijke daling vastgesteld. Deze laatste sector – de metaal – kende bovendien de grootste daling in absolute aantallen: op jaarbasis verminderde het aantal loontrekkenden er met 5 228 personen. De sectoren waarin de loontrekkende tewerkstelling vrij *stabiel* bleef zijn de elektriciens (-0,1%), de kappers en schoonheidszorgen (+0,3%), de voeding (-0,5%) en de bouw (-0,5%).

Tabel 3.

Evolutie loontrekkenden 2003-2004 naar sectorconvenant, ingedeeld volgens paritair comité (Vlaams Gewest; op 30 juni)

	2003 (n)	2004 (n)	evolutie '03-'04 (n)	evolutie '03-'04 (%)
Alle sectoren	1 944 138	1 966 136	21 998	1,1
Bedienden	231 891	234 207	2 316	1,0
Social profit	211 337	221 112	9 775	4,6
Metaal	163 902	158 674	-5 228	-3,2
Bouw	94 192	93 717	-475	-0,5
Chemie	83 098	82 305	-793	-1,0
Uitzendsector	54 623	62 596	7 973	14,6
Horeca	61 410	62 503	1 093	1,8
Voeding	58 480	58 209	-271	-0,5
Goederenvervoer	55 795	57 295	1 500	2,7
Internationale handel	30 527	31 202	675	2,2
Auto & aanverwante sectoren	30 601	30 121	-480	-1,6
Textiel	30 702	29 367	-1 335	-4,3
Hout	19 208	18 487	-721	-3,8
Groensectoren	15 938	15 821	-117	-0,7
Elektriciens	14 106	14 088	-18	-0,1
Grafische sector	9 820	9 620	-200	-2,0
Montage	8 553	8 438	-115	-1,3
Personenvervoer	7 499	8 071	572	7,6
Kappers & schoonheidszorgen	7 798	7 820	22	0,3
Vermakelijkheidsbedrijf	1 852	1 839	-13	-0,7
Vlaamse kusthavens	(*)	1 377	(*)	(*)
Visserij	874	832	-42	-4,8
Binnenscheepvaart	547	581	34	6,2

(*) Voor de Vlaamse kusthavens is voor het tweede kwartaal van 2003 geen betrouwbaar cijfer beschikbaar waardoor geen evolutie kan worden gegeven.

Noot: Indeling volgens paritair comité met uitzondering van de social profit, het goederenvervoer, de montage en het personenvervoer: zie tabel 1.

Bron: RSZ, DMFA (Bewerking Steunpunt WAV)

Kenmerken van de loontrekkende tewerkstelling binnen de sectoren

De RSZ-cijfers volgens paritair comité laten ons ook toe om een aantal analyses te doen voor enkele achtergrondkenmerken van de loontrekkenden in de verschillende sectoren. In deze paragraaf zal op niveau van de sectorconvenants worden gekeken hoe het zit met de verdeling van de loontrek-

kenden volgens statuut, geslacht, leeftijd en arbeidsregime.

Statuut

De samenstelling van de loontrekkenden binnen de sectoren naar statuut hangt in grote mate samen met de paritaire comités op basis waarvan de sec-

torconvenants zijn samengesteld. Zoals reeds gezegd hebben bepaalde sectorconvenants enkel een paritair comité voor *arbeiders* als doelpubliek. Logischerwijze zijn in deze sectoren dan ook geen bedienden terug te vinden. Voorbeelden hiervan zijn de bouw, de auto & aanverwante sectoren of de houtsector. Anderzijds zijn er ook twee sectoren die zich enkel richten op *bedienden*: de bediende-sector zelf en de internationale handel.

Andere sectorconvenants hebben *zowel arbeiders als bedienden* als doelgroep. Binnen deze sectoren bestaan echter ook duidelijke verschillen qua samenstelling van arbeiders en bedienden. Sectoren die een hoog aandeel arbeiders tellen zijn het personenvervoer (89,6% arbeiders), de horeca (88,7% arbeiders), de kappers en schoonheidszorgen (81,1% arbeiders) en de textiel (80,2% arbeiders). Sectoren met een grote vertegenwoordiging van bedienden zijn daarentegen deze van het vermaakkingsbedrijf (89,4% bedienden), de social profit (70,2% bedienden) en de chemie (57,0% bedienden).

Geslacht

Over alle sectoren heen ligt het aandeel mannelijke loontrekkenden in Vlaanderen hoger dan het aandeel vrouwelijke loontrekkenden: 56,2% van de in 2004 tewerkgestelde werknemers zijn mannen en 43,8% zijn vrouwen.

Wanneer we de verhouding mannen en vrouwen bekijken binnen de sectoren zien we dat er een aantal sectoren zijn die er op het vlak van *mannelijke* tewerkstelling duidelijk bovenuit schieten (zie tabel 4). Zo zijn er in de bouwsector bijna uitsluitend mannen tewerkgesteld (99,2%). Ook de sectoren van de elektriciens (95,3%) en de binnenscheepvaart (95,2%) hebben een zeer hoog percentage mannelijke loontrekkenden. Merk hierbij echter wel op dat de samenstelling van de paritaire comités, die bepalend is voor de indeling van de sectorconvenants, een invloed heeft op de kenmerken van de loontrekkenden in een sector. Zo worden de hoge percentages mannen in de vernoemde sectoren beïnvloed door het gegeven dat deze sectorconvenants zich enkel richten op de arbeiders (in deze sectoren vooral mannen). De vrouwen, die in deze sectoren weliswaar vaker zullen terug-

komen bij de bedienden, zijn in deze cijfers dus weinig terug te vinden.

Een sector met een hoog aandeel *vrouwelijke* tewerkstelling is in de eerste plaats deze van kappers en schoonheidszorgen, waar het percentage vrouwen 89,0% bedraagt. Ook de social profit is bij uitstek een 'vrouwensector' met 78,5% vrouwen. De horeca en – in mindere mate – de internationale handel hebben eveneens een aanzienlijk percentage vrouwelijke loontrekkenden (respectievelijk 57,3% en 46,1%).

Leeftijd

Van de gehele loontrekkende bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) in Vlaanderen is 11,1% jonger dan 25 jaar. 70,9% situeert zich in de leeftijdsklasse van 25 tot 49 jaar en 18,0% behoort tot de leeftijdsgroep van 50 tot 64 jaar.

Wanneer we de leeftijdsverdeling van de loontrekkenden per sector bekijken, zijn er een aantal duidelijke verschillen vast te stellen (zie tabel 4). Sectoren die het vooral van een *jongere* populatie loontrekkenden moeten hebben zijn de uitzendsector en de kappers en schoonheidszorgen. In deze sectoren behoort respectievelijk 44,3% en 39,3% van de loontrekkenden tot de leeftijdsgroep van 18 tot 24 jaar. Daarnaast zijn er in de horeca (27,7%) en in de sector van de elektriciens (21,7%) eveneens heel wat jongeren terug te vinden.

Andere sectoren worden gekenmerkt door een hoog aandeel *oudere* loontrekkenden (van 50 tot 64 jaar). Dit is in de eerste plaats het geval in de sectoren van het personenvervoer (32,8% tussen 50 en 64 jaar) en de binnenscheepvaart (30,7%). Ook de montage (21,1%), de textiel (19,1%) en de houtsector (18,7%) worden gekenmerkt door een aanzienlijke groep 50-plussers.

Arbeidsregime

Een laatste kenmerk van de loontrekkenden dat we hier bespreken is het arbeidsregime: voltijds, deeltijds of een speciaal regime (namelijk seizoenarbeid of arbeid met tussenpozen) (zie tabel 4). Van de volledige loontrekkende bevolking, over alle

sectoren heen, werkt 69,7% voltijds en 26,4% deeltijds. Een klein percentage loontrekkenden werkt in een speciaal regime (3,9%).

Gekeken naar het aandeel deeltijds werkenden per sector, zien we dat er bij de kappers en schoonheidszorgen, de social profit en de horeca het meest in een deeltijds arbeidsregime wordt gewerkt. Respectievelijk 58,2%, 55,7% en 51,3% van de loontrekkenden in deze sectoren werkt deel-

tijds. Dit zijn tevens de sectoren met de hoogste percentages vrouwelijke loontrekkenden (zie § 4.2). Sectoren waar slechts in (zeer) beperkte mate deeltijds wordt gewerkt zijn de bouwsector, de binnenscheepvaart en de Vlaamse kusthavens.

Tot slot zijn er ook drie sectoren waarin de speciale arbeidsregimes – seizoenarbeid of arbeid met tussenpozen – een belangrijke rol spelen: de horeca (11,1% werkt in een speciaal regime), de groensec-

Tabel 4.

Verdeling van de loontrekkenden volgens geslacht, leeftijd en arbeidsregime naar sectorconvenant, ingedeeld volgens paritair comité (Vlaams Gewest; 30 juni 2004)

	Geslacht		Leeftijd (18- tot 64-jarigen)			Arbeidsregime		
	Man	Vrouw	18-24 jaar	25-49 jaar	50-64 jaar	Vol- tijds	Deel- tijds	Speci- aal
Alle sectoren	56,2	43,8	11,1	70,9	18,0	69,7	26,4	3,9
Auto & aanverwante sectoren	91,9	8,1	17,2	68,2	14,6	87,1	12,5	0,4
Bedienden	57,7	42,3	8,1	78,6	13,4	81,9	17,8	0,3
Binnenscheepvaart	95,2	4,8	8,7	60,6	30,7	97,1	2,8	0,2
Bouw	99,2	0,8	13,9	68,4	17,7	96,3	3,5	0,2
Chemie	71,4	28,6	6,7	76,2	17,1	86,5	13,4	0,1
Elektriciens	95,3	4,7	21,7	67,0	11,3	92,4	7,2	0,4
Goederenvervoer	79,2	20,8	8,7	74,1	17,2	90,4	9,0	0,6
Grafische sector	74,7	25,3	8,2	75,2	16,5	87,0	12,9	0,1
Groensectoren	68,7	31,3	18,7	67,9	13,4	54,2	20,5	25,3
Horeca	42,7	57,3	27,7	60,0	12,3	37,6	51,3	11,1
Hout	88,4	11,6	12,8	68,5	18,7	90,6	9,3	0,1
Internationale handel	53,9	46,1	9,0	78,7	12,4	83,7	16,2	0,1
Kappers & schoonheidszorgen	11,0	89,0	39,3	56,9	3,7	40,8	58,2	1,0
Metaal	83,5	16,5	9,5	73,8	16,7	90,2	9,7	0,1
Montage	94,0	6,0	10,6	68,4	21,1	92,7	7,3	0,0
Personenvervoer	81,6	18,4	4,2	63,1	32,8	70,3	28,7	1,0
Social profit	21,5	78,5	8,4	76,3	15,2	44,2	55,7	0,1
Textiel	61,3	38,7	6,4	74,4	19,1	88,7	11,3	0,0
Uitzendsector	57,7	42,3	44,3	51,4	4,3	0,1	0,4	99,6
Vermakelijkheidsbedrijf	55,9	44,1	8,5	77,9	13,6	75,1	24,2	0,7
Visserij	85,6	14,4	12,4	73,7	13,9	84,9	15,0	0,1
Vlaamse kusthavens	92,9	7,1	6,1	79,6	14,3	100,0	0,0	0,0
Voeding	68,5	31,5	10,0	74,3	15,7	83,5	16,3	0,2

Noot: Speciaal regime = seizoenarbeid of arbeid bij tussenpozen

Noot: Indeling volgens paritair comité met uitzondering van de social profit, het goederenvervoer, de montage en het personenvervoer: zie tabel 1.

Bron: RSZ, DMFA (Bewerking Steunpunt WAV)

toren (25,3%) en uiteraard de uitzendsector (99,6%).

*Wouter Vanderbiesen
Steunpunt WAV*

Noten

1. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat deze werkwijze niet alle loontrekkenden omvat. Niet alle bedrijfssectoren (of paritaire comités) vallen immers onder een sectorconvenant.
2. Ook in de sector van de lokale besturen is een sectorconvenant afgesloten, maar deze is hier niet opgenomen wegens het onbeschikbaar zijn van vergelijkbaar cijfermateriaal (namelijk geen indeling naar paritair comité voorhanden).
3. De sectorconvenants in tabel 2 zijn als voorbeeld opgenomen. De verdeling naar NACE-sectoren is eveneens mogelijk voor de andere sectorconvenants.